

Een deel van de organisatie. Foto Maaïke Plomp

MISSIE GESLAAGD!

2022, het Jaar van de Eikelmuis

Dat de eikelmuis alle landelijke kranten, tal van nieuwsprogramma's en zelfs het Jeugdjournaal zou halen hadden de organisatoren van het Jaar van de Eikelmuis een jaar geleden niet durven hopen. Dankzij de geweldige samenwerking tussen Dierenpark Amersfoort, ARTIS, GaiaZOO en de Zoogdierverseniging werd het belangrijkste doel, vrijwel iedereen in Nederland kennis te laten maken met de eikelmuis, behaald! Ontdek in dit interview met Ellen van Norren van de Zoogdierverseniging en Hanneke de Boer van GaiaZOO wat er nog meer is bereikt in dit eikelmuisjaar.

TEKST BEN VAN DEN HORN

Hoe is het begonnen?

Hanneke: 'In november 2021 belde ik Ellen met het goede nieuws dat een groot deel van het Gaia Nature Fund naar de financiering van het zenderonderzoek naar de eikelmuis gaat.'

Ellen: 'Dit onderzoek is essentieel voor de eikelmuis, dus een langgekoesterde wens kwam binnen bereik, geweldig. Dit onderzoek kan de eikelmuis enorm helpen!'

Hanneke: 'Maar dat was nog niet alles. We hadden in GaiaZOO het jaar 2022 ook uitgeroepen tot Jaar van de Eikelmuis. Dat betekende dat wij al onze

educatieve activiteiten zouden richten op de eikelmuis. Wat mij betreft hoog tijd dat iedereen dit mooie dier leert kennen.'

Ellen: 'Het is de ernstigst bedreigde soort van Nederland, en niemand kende het dier. Het was zeker hoog tijd, ook al is het een soort die niet in heel Nederland voorkomt. Dus ik heb bij het bestuur van de Zoogdierverseniging gepleit voor een Jaar van de Eikelmuis. Het bestuur had met zo veel steun weinig tijd nodig om in te stemmen.'

En toen?

Hanneke: 'Meer telefoontjes volgden met Tjerk van ARTIS en Carlijn van Dierenpark Amersfoort. Deze diertuinen gingen mee door ook in de financiering van het zenderonderzoek te stappen en in de organisatie van het Jaar van de Eikelmuis.'

Ellen: 'Ja, want hoewel alle diertuinen flink werden getroffen door de lockdown die winter, wilden Dierenpark Amersfoort Wildlife Fund en ARTIS zich blijven inzetten voor behoud van biodiversiteit, ook in eigen land. Het is de eerste keer dat met financiële steun van diertuinen een jaar van een soort van de grond komt.'

Hoe bijzonder is de eikelmuis?

Ellen: 'De medewerkers van de dieren-tuinen weten allang dat eikelmuisen heel bijzonder en extreem zeldzaam zijn, anders dan het grote publiek. Om te peilen of Nederlanders de eikelmuis kennen, trokken we met ons kersverse eikelmuis-team in januari 2022 met een opgezette eikelmuis naar de markt van Leusden. De bezoekers keken stomverbaasd en sommigen dachten dat het dier uit een tropisch land kwam.'

Hanneke: 'Ook in Dierenpark Amersfoort en zelfs bij GaiaZOO weet geen enkele respondent dat we hen een eikelmuis tonen. In het zuiden wordt nog wel de korenwolf benoemd en ziet één mevrouw in het preparaat een kruising tussen een muis en een eekhoorn, maar daar blijft het bij. Ik wist toen wat ons belangrijkste doel zou worden. Ik vind het absurd dat iedereen een bedreigde soort als de reuzenpanda uit China kent. En onze eigen eikelmuis, die in Nederland zelfs nog ernstiger bedreigd is, kent niemand.'

Ellen: 'Op dat moment besloten we iedereen in Nederland te laten weten wat een eikelmuis is.'

Hoe hebben jullie dat aangepakt?

Hanneke: 'Samen met Carlijn van Dierenpark Amersfoort, Kim en Tjerk van ARTIS en Annelies en Eveline van de Zoogdiervereniging maakten we een aanvalsplan, waarbij Eveline een schitterend logo tekende. Omdat we allemaal in een ander

▲ Eikelmuisbeleefpakket.
Foto Zoogdiervereniging

deel van Nederland actief zijn, en elk onze eigen achterban hebben, was ons potentiële bereik heel groot. We organiseerden webinars, gaven lezingen en rondleidingen, deelden elkaars socialmediaposts, draaiden een rad van fortuin en knutselden eikelmuismaskers.

Ellen: 'We regelden eikelmuiswijn, gaven lessen op basisscholen, schreven artikelen in onze magazines, ontwikkelden speurtochten en quizen en deelden kleurplaten uit. In ARTIS opende een ruim eikelmuisverblijf. En samen met de Vogelwerkgroep Bemelen (die sinds 2017 nauw betrokken is bij de monitoring van en habitatverbetering voor de eikelmuis) ontstond zelfs een ware Eikelmuis Beleefwandeling.'

Wat vonden jullie echt uniek?

Hanneke: 'Als klap op de vuurpijl liet de Zoogdiervereniging een speciale eikelmuisfilm ontwikkelen door Erik den Boer en Bram Sturm. Na nachtenlang in een schuiltentje te hebben gelegen, lukte het Bram om beeld van de eikelmuis te schieten.'

Ellen: 'In de minidocu die daaruit voortvloeide tonen we de eerste professionele beelden van wilde eikelmuisen in Nederland ooit. Dat is echt uniek! Zonder beelden kun je geen soort beschermen.'

Hanneke: 'Ook uniek was het uitgebreide zenderonderzoek.'

Ellen: 'In zowel Savelsbos als Bemelerberg werden meerdere eikelmuisen voorzien van speciale halsbandzendertjes. Twee ploegen studenten peilden de dieren gedurende zes maanden van een afstandje uit met een antenne. Hierdoor werd beter

duidelijk op wat voor plekken eikelmuisen overdag rusten en waar ze 's nachts actief zijn. Dankzij deze gegevens werd duidelijk hoe groot hun leefgebied is, welk soort struiken en holtes veel worden gebruikt en wat het nut van de zomereik is voor de eikelmuis. In de volgende editie van *Zoogdier* doen we verslag van het onderzoek.'

Welke rol speelden de media?

Hanneke: 'Onze PR-collega's brachten op creatieve en actieve wijze elk persbericht onder de aandacht van de (lokale) media. Mensen bleken erg graag meer te willen weten over de eikelmuis. Dus dat bleef niet zonder resultaat.'

Ellen: 'Het is ongelooflijk. De eikelmuis heeft 430 keer de media gehaald, en daarmee hebben we 230 miljoen keer mensen bereikt. We haalden alle landelijke kranten en tien keer de televisie. Zelfs het Jeugdjournaal deed mee. De impact kwam vooral van regionale bladen. Toen moest toch écht iedereen inmiddels weten wat een eikelmuis is.'

▲ Eikelmuis in Het Parool.

▲ Zenderonderzoek Olivier en Julia.
Foto Thomas Pauw

▲ GaiaZOO Adoptiecertificaat

Hanneke: ‘Het artikel op de voorpagina van het Parool droeg daar ook absoluut aan bij. Deze zomer kopte deze Amsterdamse krant: ‘Eikelmuis uit de Kinkerstraat moet zijn soort redden.’ Tjerk van ARTIS, die in 2017 (toen hij nog in GaiaZOO werkte) het fokprogramma startte, gaf aan dat het ook echt een uniek verhaal is. In september 2020 liep er zomaar een eikelmuis binnen bij de Bodyshop in Amsterdam.’

Ellen: ‘We vermoeden dat het dier met vakantiegangers uit Frankrijk is meegekomen, mogelijk verstopt in een slaapzak of in het isolatiemateriaal van een caravan zoals dat enkele keren per jaar gebeurt.’

Hanneke: ‘De Bodyshop-eikelmuis werd in ARTIS opgevangen en na genetisch onderzoek toegevoegd aan het fokprogramma in Kerkrade. Zijn nakomelingen lopen nu op de Bemelerberg, tot groot plezier van Tjerk.’

Hoe reageerden terreinbeherende organisaties en gemeenten?

Ellen: ‘Er was vanaf het begin groot enthousiasme om zich in te zetten voor de eikelmuis. Limburgs Landschap, Staatsbos-beheer en gemeente Eijsden-Margraten, die eikelmuisen in hun terreinen hebben,

▲ Veronique, Win, Ellen, Pietheine en Bart.
Foto Hans Chiaradia

maakten prachtige artikelen en blogs over de eikelmuisen in hun gebieden. Ook Natuurmonumenten, wiens terreinen in de buurt van eikelmuisleefgebied liggen, bereikten met hun social media en magazine ontzettend veel mensen. De gedeputeerde van de provincie Limburg was enorm betrokken. Niet alleen ging hij, samen met de wethouder van gemeente Eijsden-Margraten, mee met de monitoringsronde van de Zoogdiervereniging, maar hij poseerde ook trots met zijn eikelmuisshirt op social media.’

Hanneke: ‘De provincie maakte ook een aantal filmpjes over het eikelmuis-programma. De gezamenlijke inzet van al deze organisaties vormt echt een belangrijke basis om het herstel van de populatie eikelmuisen in Zuid-Limburg op te kunnen bouwen.’

Hoe reageerde het publiek na kennismaking met de eikelmuis?

Ellen: ‘Mensen wilden graag doneren voor verbetering van het leefgebied. Ze stonden in de rij om eikelmuisen te ‘adopter’ en te doneren. Wij wilden ook iets bieden aan de donateurs.’

Hanneke: ‘Wij hebben een speciale eikelmuis-pin laten ontwikkelen om in de dierentuin te verkopen. We hebben er in een jaar bijna 2.000 verkocht.’

Ellen: ‘Carlijn van Dierenpark Amersfoort heeft een petfles-inzamelingsactie gestart. We hebben een speciale eikelmuiswijn geregeld van de wijngaard in Bemelen, in het leefgebied de eikelmuisen. Samen met de inzameling van kleingeld, donaties, verkoop van beleefpakketten en shirts, wisten we € 20.961 in te zamelen!’

Waren er nog meer meevallers?

Ellen: ‘Jazeker, namelijk het besluit van de provincie Limburg om een doorstart te maken van het eikelmuisbeschermings-

plan. Daaronder valt ook vier jaar budget voor coördinatie van maatregelen om het leefgebied te verbeteren. Anke Brouns van Omniverde werd binnen dit plan aangesteld als eikelmuiscoördinator.’

Hanneke: ‘Toen we Anke het geld overhandigden, aan de rand van het Savelsbos, viel ze bijna om van verbazing. Zij gaat het grote bedrag dat is opgehaald met het Jaar van de Eikelmuis gebruiken om speciale eikelmuisnestkasten en plantgoed aan te schaffen.’

Ellen: ‘Dit waren twee zaken die direct uit het zenderonderzoek naar voren kwamen. Het plantgoed kan verbindingen tussen leefgebieden verzorgen en bestaand leefgebied optimaliseren. Dankzij deze geweldige donatie kan Anke de komende twee jaar vooruit.’

▲ Overhandigen cheque aan Anke Brouns.
Foto Ellen van Norren

Hoe ziet de toekomst van de eikelmuis eruit?

Ellen: ‘We zullen de komende jaren nog heel hard moeten werken om de toekomst van de eikelmuis in Nederland veilig te stellen. Het succes van het Jaar van de Eikelmuis brengt ons al een grote stap in de goede richting.’

Hanneke: ‘Meer donaties blijven overigens altijd welkom, zodat we nóg meer kunnen betekenen voor deze bijzondere slaapmuis.’

▲ Dierenpark Amersfoort flessenactie.
Foto Carlijn Speksnijder

▲ Minidocu. Foto Erik den Boer

ELLEN VAN NORREN is project-leider bij de Zoogdiervereniging en HANNEKE DE BOER is manager educatie en natuurbewoud bij GaiaZOO.

Logo Jaar van de Eikelmuis is gemaakt door EVELINE VAN DER JAGT.

